KAMMARRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM

2016-06-09
Meddelad i Jönköping

Mål nr 1121-15

KLAGANDE
Socialnämnden i Vara kommun
534 81 Vara

MOTPART
[redacted]

Ombud: Gabriel Güner
FMF Assistans
Vasagatan 30
541 31 Skövde

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 8 april 2015 i mål nr 1291-14, se bilaga A

SAKEN
Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2203	Slottsgatan 5	036-15 68 00 (vx)	036-16 19 68	måndag – fredag
550 02 Jönköping		**E-post**: kammarrattenijonkoping@dom.se		08:00-16:00
		www.kammarrattenijonkoping.domstol.se		

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Vara kommun (nämnden) yrkar att förvaltningsrättens dom ska upphävas och nämndens beslut fastställas.

[redacted] motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA ANFÖR

Nämnden

Förvaltningsrätten betonar i sin bedömning att [redacted] begränsas av sina kommunikationssvårigheter och att han därigenom har svårt att ägna sig åt aktiviteter utanför hemmet. [redacted] är beviljad ledsagning 36 timmar per månad samt daglig verksamhet 5 dagar per vecka. [redacted] behov av stöd för att kunna genomföra aktiviteter utanför hemmet tillgodoses genom dessa insatser.

[redacted] ansökan om personlig assistans bör avslås då 6 timmar och 23 minuter grundläggande behov per vecka inte är ett så omfattande behov som krävs för att ha rätt till personlig assistans.

[redacted]

Kommunens beräkning av de grundläggande behovens omfattning är inte seriös. Detta blir uppenbart då Försäkringskassan kommer fram till att de grundläggande behoven uppgår till 17 timmar och 15 minuter per vecka.

Han är beviljad insatsen ledsagning till en omfattning av 36 timmar per månad. Det är dock uppenbart att insatsen inte är tillräcklig, varken vad avser omfattning eller kvalitet. Han måste ha en person med sig som har ingående kunskaper om honom, hans funktionshinder, hans personunika

sätt att kommunicera, hans svåra allergier samt de tillvägagångssätt som krävs då han drabbas av allergier. En ledsagare behöver inte ha sådana ingående kunskaper. Hans funktionsnedsättningar, behov och intressen är av sådan art att de inte kan tillgodoses genom insatsen ledsagning. All ledsagning utförs av närstående.

Då han är utanför hemmet måste den som assisterar honom utföra en aktiv och ständigt övervakande tillsyn. Han ser inga faror, varken i trafiken eller i andra farliga miljöer. Utan övervakning skulle han skadas då han lämnar hemmet. Han lider också av andningsuppehåll, vilka kommer frekvent och är mycket allvarliga. Det är genom läkarintyg styrkt att han är i behov av tillsyn hela dygnet.

Han kan inte klä på och av sig själv. För att utföra detta behov får han ”guidning”. Vissa delar kan han göra själv men han behöver bl.a. hjälp med att knäppa knappar samt dra upp byxor och underkläder.

Vad gäller måltider klarar han de flesta av de praktiska insatserna men behöver tillsyn för att inte ta för mycket mat i munnen, som kan leda till att han sätter mat i halsen. Han behöver tillsägelse att dricka under måltiden för att få ner maten. Vidare behöver maten delas i lagom stora bitar.

För att klara sin hygien behöver han assistans i samtliga de delar som ingår. Han kan inte tvätta sig själv, vilket framgår av läkar- och aktivitetsutlåtanden som är en del av utredningen. Kommunen har bedömt tidsåtgången för duschning till 7 minuter, vilket är helt fel. Sett till de praktiska och aktiva åtgärder som behöver vidtas i samband med dusch, vid bortseende från jämknings- och kvalificerade motiveringsinsatser, uppgår tidsåtgången till i vart fall 30 minuter per dag. Vad gäller kvällshygien uppgår tidsåtgången till 25 minuter per dag, inklusive moment som att tvätta och behandla huden mot acne, behandla fötterna mot fot-

svamp, borsta tänderna och smörja in sig. Härtill ska han raka sig, vilket tar 8–12 minuter per dag. Kommunens bedömning att kvällshygien tar 5 minuter är alltså inkorrekt.

Tiden för att tillgodose hans grundläggande behov vid toalettbesök uppgår till 1 timme och 8 minuter per dag. Härtill ska läggas tid för bl.a. byte av inkontinensskydd, vilket kräver aktiva insatser motsvarande 25 minuter per dag av aktiva insatser.

Hans behov av hjälp för att kommunicera med andra utgörs av att översätta det fåtal ord han kan till sådana fullständiga meningar som omgivningen kräver för att förstå och visa intresse för hans uttryck. Det handlar även om att han ska känna sig trygg då han interagerar med andra, att han upplever att han blir förstådd och att han slipper ge de svar han tror att mottagaren vill ha. Den som ska assistera honom i kommunikation måste ha en mycket god kännedom om hans personunika sätt att uttrycka sig. Om han inte får den hjälp han behöver för att våga kommunicera kommer han sannolikt att bli isolerad. Hans kommunikation är den avgörande länken till att han får sina övriga grundläggande behov tillgodosedda och är en förutsättning för att han ska kunna umgås med andra människor.

Han hänvisar till logopedutlåtande av Ulrica Seveborg den 7 juni 2013 och åberopar Kammarrätten i Göteborgs domar i mål nr 2138-11 och 2543-09 samt Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 1830-12.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [redacted] har ett sådant behov av hjälp med de grundläggande behoven att han har rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS.

Kammarrätten anser att utredningen i målet ger stöd för att [redacted] behov av hjälp med det grundläggande behovet personlig hygien i vart fall inte understiger 6 timmar och 23 minuter per vecka.

Därtill kommer frågan om [redacted] behov av hjälp vid kommunikation ska anses ingå i de grundläggande behoven.

Att kunna kommunicera med andra och därmed kunna skapa och upprätthålla sociala kontakter hör till de grundläggande behoven. En förutsättning för att behovet ska ge rätt till personlig assistans enligt LSS är emellertid att det förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade samt om dennes funktionshinder och kommunikationssätt, jfr rättsfallet RÅ 2010 ref. 17.

Förvaltningsrätten har redovisat uttalanden av leg. arbetsterapeuten Fredrik Leidefors samt av [redacted] lärare. Av utredningen i övrigt, främst språkbedömning den 7 juni 2013 av logopeden Ulrika Seveborg samt intyg den 13 maj 2013 av distriktsläkaren Jonas Ortman, framgår bl.a. följande. [redacted] har nedsatt förmåga att uttrycka sig verbalt samt nedsatt språkförståelse. Han har svårförståeligt språk med stamning och dysartri men förstår frågor och svarar på tilltal. Hans talförmåga är mycket begränsad. Han använder talat språk, teckenspråk och bilder att peka på. Hans språksvårigheter med stamning och dysartri har gjort att kommunikationen har försämrats. Då han är svår att förstå kommunicerar han mer och mer genom tecken och bilder.

Vad som redovisats ger visserligen inte vid handen att [redacted] är helt oförmögen att förstå frågor och svara på tilltal. Hans språkförmåga är emellertid mycket begränsad och utredningen i målet får anses visa att det krävs kunskap om [redacted] hans funktionshinder och hans kommunikationssätt för att kunna förstå vad han vill säga och för att hjälpa honom att uppfatta budskap som andra vill förmedla till honom. Kammar-

rätten anser därför att hans behov av hjälp vid kommunikation med andra ska ingå i de grundläggande behoven.

Vid en sammantagen bedömning av [redacted] grundläggande hjälpbehov får dessa enligt kammarrättens mening anses vara av sådan integritetskänslig art och tidskrävande omfattning att han har rätt till personlig assistans (jfr RÅ 2009 ref. 57). Den omständigheten att han har beviljats ledsagning och korttidsvistelse enligt LSS bör inte föranleda annan bedömning. Nämndens överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsrådet Bodil Stelzer (ordförande), kammarrättsrådet Göran Mattsson (referent) och tf. kammarrättsassessorn Olle Molin har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Kammarrättsfiskalen Philip Axelsson

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM
2015-04-08
Meddelad i Jönköping

Mål nr
1291-14

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: Gabriel Güner
FMF Assistans
Vasagatan 30
541 31 Skövde

MOTPART
Socialnämnden i Vara kommun
534 81 Vara

ÖVERKLAGAT BESLUT
Socialnämndens beslut 2014-02-19

SAKEN
Insats i form av personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver socialnämndens beslut och förklarar att [redacted] har rätt till personlig assistans.

Förvaltningsrätten lämnar handlingarna till socialnämnden för handläggning och nytt beslut om omfattningen av [redacted] behov av personlig assistans.

BAKGRUND OCH ÖVERKLAGAT BESLUT

[redacted] har Downs syndrom och en medelsvår till svår utvecklingsstörning. Han ansökte hos socialnämnden om insats enligt LSS för att få biträde av personlig assistent.

Postadress Box 2201 550 02 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 15
Telefon 036-15 66 00
Telefax 036-15 66 55
E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se
Expeditionstid måndag – fredag 08:00-16:00

I beslut den 19 februari 2014 avslog socialnämnden [redacted] ansökan. Socialnämnden beräknade [redacted] behov av hjälp för de grundläggande behoven till 6 timmar och 23 minuter per vecka. Motiveringen till avslagsbeslutet var att behov av hjälp med 6 timmar och 23 minuter per vecka för de grundläggande behoven inte är ett stort funktionshinder och ett omfattande behov i den mening lagen avser för att ha rätt till personlig assistans.

YRKANDE M.M.

[redacted] vill ha rätt till insats enligt LSS i form av personlig assistans i enlighet med sin ansökan. Om han inte får det vill han i vart fall att förvaltningsrätten ska fastställa att han är berättigad till insatsen och återförvisa ärendet till socialnämnden för fastställande av insatsens omfattning.

Socialnämnden har inte funnit skäl att ändra sitt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Personer som omfattas av LSS kan, för att ge goda levnadsvillkor, ha rätt till t.ex. personlig assistans. Den hjälp de har rätt till ska vara sådan att det stärker förmågan till ett självständigt liv.

För att ha rätt till stöd med personlig assistans gäller att man ska behöva hjälp med de grundläggande behoven. Det kan gälla den personliga hygienen, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Det är således behov av mycket privat karaktär av personligt slag. Om man har behov av sådan hjälp har man också rätt till hjälp med andra behov

man kan ha. Detta står i 1, 7 och 9 §§ LSS och i ett rättsfall, RÅ 2009 ref. 57 . Vidare står det i lagens förarbeten att stödbehovet inte behöver vara av en viss tidsmässig omfattning även om tiden kan ha betydelse, prop. 1992/93:159 s. 175

Förvaltningsrättens bedömning

Parterna är ense om att [redacted] omfattas av LSS och att han har behov av praktisk hjälp i den dagliga livsföringen.

Socialnämnden har beräknat [redacted] behov av hjälp för de grundläggande behoven till 6 timmar och 23 minuter per vecka avseende morgonhygien, kvällshygien, tandborstning, toalettbesök och dusch.

Av utredningen i målet framgår dock att [redacted] också har kommunikationssvårigheter. Han använder talat språk, teckenspråk och bilder. Hans lärare har i kontakt med socialtjänsten den 31 januari 2013 sagt att det tar cirka sex månader– ett år att fullt ut förstå hans kommunikation.

Vidare har leg. arbetsterapeuten Fredrik Leidefors vid vuxenhabiliteringen i Skövde den 2 juli 2013 sagt att det är mycket viktigt med en god personkännedom och att ha kunskap om [redacted] diagnoser för att kunna kommunicera med honom och ha ett fungerande samspel. Det tar tid att lära känna [redacted] ordentligt.

De behov [redacted] har av att samspela med andra gör att han begränsas av sina kommunikationssvårigheter. Om han inte hade haft sitt funktionshinder hade han således haft omfattande kontakter med andra personer och också ägnat sig åt olika aktiviteter utanför hemmet. Det är här syftet med personlig assistans spelar in. Det är att ge den funktionshindrade möjlighet att leva ett så normalt liv som möjligt. För att [redacted]

ska få möjlighet till sådant umgänge med andra behöver han få hjälp med att förstå och göra sig förstådd. Med hänsyn till [redacted] kommunikationssvårigheter måste en sådan hjälp ges av en person som känner honom väl och förstår hans tal.

[redacted] har således, förutom behov rörande praktiska saker som hygien etc., även behov av hjälp med att kommunicera med andra. Hans sammanlagda behov av hjälp med de grundläggande behoven blir då av en sådan karaktär och omfattning att han har rätt till personlig assistent.

Den bedömning som görs innebär att [redacted] också har rätt till personlig assistent för sin övriga personliga behov. Det får ankomma på socialnämnden att utreda och beräkna behovet av personlig assistans.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D)

Birgitta Holmgren

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Petter Jönsson, Ewa Forsberg Thorstensson och Per-Arne Brandberg. Föredragande har varit Birgitta Rapp.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1D • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.